

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ ТА
НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Вченої ради Науково-дослідного
інституту правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії правових наук України
від 28 вересня 2023 р., протокол № 10

**СИЛАБУС
освітньої компоненти**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА (ВК.1)
ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ**

Викладач	Федорченко Наталія Володимирівна, головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України, доктор юридичних наук, професор
Контактні дані	+380503309683, natasha.fedorchenko@meta.ua

Наукові профілі викладача	ORCID: https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-8964-8959 Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?view_op=list_works&hl=uk&authuser=1&user=8D3m9XMAAAAJ Scopus Author ID: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57200626932
Назва освітньо-наукової програми	081 Право
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень (Національна рамка кваліфікацій – 8 рівень; третій (докторський) цикл вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Статус дисципліни	Вибіркова компонента освітньо-наукової програми, вивчається в 3 семестрі 2 курсу навчання
Мова викладання	Українська
Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС /годинах	5 кредитів ЄКТС (загальний обсяг - 150 год.)
	- аудиторна робота: 46 год. для денної форми навчання або 20 год. для заочної форми навчання, з них:
	лекції: 16 год. для денної форми навчання або 10 год. для заочної форми навчання
	семінарські заняття: 30 год. для денної форми навчання або 10 год. для заочної форми навчання
	- самостійна робота: 104 год. для денної форми навчання або 130 год. для заочної форми навчання
Консультації з навчальної дисципліни	Аудиторні консультації: аудиторія-бібліотека згідно з графіком консультацій. Онлайн-консультації: через системи дистанційного навчання Zoom, тощо або електронною поштою викладача
Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування у здобувачів третього рівня вищої освіти ступеня доктора філософії ґрунтовних наукових, теоретичних знань з цивільного права, вироблення та удосконалення ними особливих умінь, практичних навичок, необхідних для здійснення ними наукової, науково-педагогічної та професійної діяльності в сфері права
Завдання вивчення навчальної дисципліни	Ознайомити здобувачів вищої освіти з монографічними роботами та дисертаційними дослідженнями в галузі цивільного права, аналіз положень цивілістичної доктрини за основними інститутами цивільного права, формування уявлення про найбільш актуальні проблеми сучасного цивільного права, аналіз національної правозастосовної практики та практики

	Європейського суду з прав людини.
Форми та види проведення навчальних занять	Форма навчання – денна або заочна (з використанням елементів дистанційного навчання). Види навчальних занять: лекції, семінарські, самостійна робота.
Локація та необхідне обладнання	Аудиторія-бібліотека НДІ правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України. Мультимедійне обладнання (ноутбук, проектор), комп'ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет. Передбачається робота з відкритими базами даних та реєстрами.
Самостійна робота	Підготовка до семінарських занять, поточного та підсумкового контролю, опрацювання рекомендованої літератури, вирішення кейсів.
Індивідуальні завдання	Узагальнення юридичної практики за певною тематикою, підготовка тез доповідей на конференціях, круглих столах, підготовка рефератів, розробка проєктів нормативно-правових актів.
Контроль	Поточний контроль: опитування на семінарських заняттях; вирішення кейсів; участь в дискусіях, веб-квестах, обговоренні доповідей, рефератів; підготовка рефератів та доповідей; тестування; виконання індивідуального завдання; виконання самостійних робіт. Підсумковий контроль: екзамен.
Політика навчального курсу	Пропущені заняття відпрацьовуються усно (в онлайн режимі) за темою заняття згідно з графіком консультацій викладача; наукові роботи виконуються і оцінюються з дотриманням належної академічної доброчесності. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності.
Інтегральна компетентність, загальні компетентності, фахові компетентності	ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері права, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК02. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними. ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору. ЗК04. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

ЗК06. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися впродовж життя, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію й мобільність.

СК01. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.

СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації.

СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.

СК08. Здатність тлумачити та застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.

СК09. Здатність проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

СК10. Здатність складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію в конкретній справі.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. Розвиток доктрини цивільного права України. Джерела цивільного права. Цивільне право як наука

Поняття та система українського приватного права. Цивільне право в системі права України. Теорії та підходи до визначення предмета цивільного права та його роль в розмежуванні галузей права. Предмет науки цивільного права. Методологія цивільного (приватного) права. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин, його особливості. Традиції та сучасні погляди на функції цивільного права. Проблеми визначення принципів цивільного права. Загальні положення про здійснення цивільних прав та захист цивільних прав та інтересів. Проблеми визначення джерел цивільного права. Цивільне право та

цивільне законодавство. Співвідношення позитивного цивільного права та природного цивільного права. Співвідношення загального і спеціального законодавства. Договір як регулятор цивільних відносин. Звичай як регулятор цивільних відносин. Цивільний кодекс Галичини 1797 року. Правове значення судової практики та роз'яснень вищих судових інстанцій. Рішення Європейського суду з прав людини у системі джерел цивільного права України. Актуальні проблеми та завдання науки цивільного права. Загальні положення Концепції оновлення Цивільного кодексу України.

Тема 2. Вчення про суб'єкти цивільного права

Суб'єкти цивільного права та учасники цивільних правовідносин. Фізична особа - суб'єкт цивільних відносин. Правосуб'єктність фізичної особи. Співвідношення правоздатності та суб'єктивних прав фізичних осіб. Цивільна дієздатність фізичних осіб, її зміст та види. Окремі проблемні аспекти дієздатності неповнолітніх. Проблема індивідуалізації фізичної особи. Фізична особа – підприємець. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності. Банкрутство фізичної особи-підприємця. Проблематика конструкції «юридичної особи». Ознаки юридичної особи. Цивільна правосуб'єктність юридичної особи. Проблема систематизації юридичних осіб. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права. Правова природа установчих документів юридичної особи. Публічно-правові утворення як учасники цивільних відносин. Держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади як учасники цивільних правовідносин. Цивільна правосуб'єктність держави.

Тема 3. Об'єкти цивільних прав. Правочини

Поняття об'єкта цивільних прав та об'єкта цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних прав та їх види. Обороздатність об'єктів цивільних прав. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав. Питання розширення переліку об'єктів цивільних прав (інформаційні продукти, інформаційні ресурси, інформаційні системи; об'єкти прав, що створюються та знаходяться в мережі «Інтернет»; криптовалюта; персональні дані, штучний інтелект, автономні роботи, цифровий контент, тощо). Гносеологія поняття та ознаки правочину. Проблеми класифікації правочинів та її співвідношення з класифікацією зобов'язань. Форма правочину та правові наслідки її недодержання. Електронні правочини. Недійсність правочину: поняття, ознаки. Правова природа недійсного правочину. Нікчемні та оспорювані правочини. Підстави визнання нікчемного правочину дійсним (конвалідація правочину). Загальні та особливі правові наслідки недійсності правочину. Реституція у цивільному праві.

Тема 4. Строки та терміни у цивільному праві. Позовна давність

Поняття та правова природа строків та термінів у цивільному праві. Проблемні питання визначення та обчислення строків у цивільному праві. Проблемні питання застосування позовної давності в цивільному праві.

Тема 5. Вчення про представництво в сучасному цивільному праві

Проблема правової природи та місце інституту представництва в системі права. Поняття та види представництва в цивільному праві. Проблеми виникнення договірною представництва. Проблеми виникнення недоговірною

представництва. Представництво прав та інтересів юридичної особи: проблемні питання. Розмежування дій представника від дій інших осіб у цивільному праві. Співвідношення представництва із суміжними правовими конструкціями.

Тема 6. Вчення про особисті немайнові права

Проблема визначення місця немайнових прав у системі права. Актуальні питання особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи. Актуальні питання особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Здатність юридичної особи мати особисті немайнові права. Питання об'єктивації репродуктивних прав фізичної особи. Захист порушених особистих немайнових прав. Питання «цифрових прав» особи та забезпечення цивільно-правового захисту права на персональні дані та права на приватність. Відшкодування (компенсація) моральної шкоди як способу захисту особистих немайнових прав. Проблемні питання захисту прав та повагу до честі та гідності фізичної особи, права на недоторканність ділової репутації фізичної та юридичної особи. Проблемні питання компенсації моральної шкоди юридичній особі. Компенсація моральної шкоди юридичній особі в практиці Європейського суду з прав людини.

Тема 7. Концептуальні положення про право власності та інші речові права

Поняття і зміст права власності. Суб'єкти права власності. Актуальні питання набуття, переходу та припинення права власності. Проблематика захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Зобов'язально-правові та інші способи захисту права власності.

Право довірчої власності. Поняття і місце довірчої власності в системі цивільного права України. Набуття і припинення права довірчої власності. Елементи і здійснення довірчої власності. Поняття і місце фідучіарного фонду в системі цивільного права України.

Поняття, зміст і здійснення сервітуту. Види сервітутів. Поняття та юридична природа емфітевзису. Договір емфітевзису. Поняття і сутність суперфіцію. Елементи та здійснення суперфіцію.

Поняття та ознаки речового права. Стан і тенденції розвитку речового права. Принципи речового права. Об'єкти речових прав. Поняття і зміст права власності. Набуття права власності. Речові права на чуже майно. Захист речових прав. Особливості здійснення і захисту речового права та інтересу. Титули речового права. Державна реєстрація речових прав. Система речових прав.

Тема 8. Правове регулювання відносин у сфері інтелектуальної, творчої діяльності

Поняття творчої діяльності та її значення у соціально-економічному розвитку держави. Поняття права інтелектуальної власності та становлення системи правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності. Система права інтелектуальної власності. Виникнення та розвиток теорій походження права інтелектуальної власності. Співвідношення права власності та права інтелектуальної власності: спільні риси та відмінні ознаки. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Доктринальні підходи до визначення змісту права інтелектуальної власності. Особисті немайнові права та майнові права на об'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 9. Загальні положення про зобов'язання

Проблема уніфікації зобов'язального права та її детермінізм. Підходи до класифікації зобов'язань. Проблемні питання застосування видів забезпечення виконання зобов'язань. Грошові зобов'язання: поняття, правові наслідки порушення. Проценти у цивільному праві та особливості їх стягнення. Правові наслідки порушення зобов'язань. Теоретичні конструкції цивільно-правової відповідальності. Збитки та неустойка як основні форми цивільно-правової відповідальності. Проблемні питання звільнення від цивільно-правової відповідальності. Проблемні питання укладення, виконання, зміни та розірвання договору. Проблемні питання визнання договору неукладеним. Попередній та публічний договори у цивільному праві. Типові та примірні договори в цивільному праві. Актуальні проблеми укладення та виконання договорів про передання права власності. Актуальні проблеми укладення та виконання договорів про передання права користування. Актуальні проблеми укладення та виконання договорів про виконання робіт та надання послуг. Актуальні проблеми укладення та виконання договорів про надання посередницьких послуг. Актуальні проблеми укладення та виконання договору про надання туристичних послуг.

Деліктні зобов'язання. Загальні положення про відшкодування шкоди. Проблемні питання відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Проблемні питання відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів (робіт, послуг). Проблемні питання відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури та суду.

Тема 10. Загальні положення про спадкування

Теоретичні проблеми спадкового права. Право на спадкування. Визначення кола спадкоємців, підстави усунення від спадкування. Об'єкти спадкового правонаступництва. Спадкування за заповітом. Види заповітів. Право на обов'язкову частку у спадщині та його реалізація. Здійснення права на спадкування. Питання заповідального розпорядження стосовно домашніх тварин. Управління спадщиною. Спадкування майнових прав і майнових прав інтелектуальної власності. Спадковий договір.

Програмні результати навчання	<ul style="list-style-type: none"> - РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій. - РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права. - РН10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження. - РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу,
--------------------------------------	---

здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

- РН14. Вміло тлумачити та ефективно застосовувати нормативно-правові акти та інші джерела права у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, аналізувати та узагальнювати судову практику.
- РН15. Якісно проводити компаративістські наукові дослідження, застосовувати норми міжнародного приватного права, аналізувати національну правову систему на предмет інтеграції та адаптації законодавства України до законодавства ЄС.
- РН16. Демонструвати вміння складати правові документи, в тому числі процесуальні, вміти формулювати та відстоювати правову позицію у конкретній справі.

КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Загальна кількість балів з навчальної дисципліни 100 балів ECTS = поточний контроль 50 балів (семінарські заняття, СРС) + підсумковий контроль 50 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	визначення	Екзаменаційна оцінка
90-100	A	відмінно	відмінно
82-89	B	дуже добре	добре
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	задовільно
60-63	E	достатньо	
35-59	FX	незадовільно з правом повторного складання підсумкового контролю	незадовільно
0-34	F	незадовільно без права повторного складання підсумкового контролю	

- **90-100 балів (відмінно)** – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував досконале знання основних понять і правових категорій; вміння вільно оперувати категоріальним апаратом; вміння давати аргументовані, чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння системно аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати аргументовану позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність юридично грамотно і толерантно викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми;

- **82-89 балів (дуже добре)** – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував добре знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом; вміння давати чіткі і логічно побудовані відповіді на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику і викладати позицію з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з

використанням під час підготовки обмеженого обсягу рекомендованої літератури;

- *74-81 (добре)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував знання основних понять і правових категорій; вміння оперувати категоріальним апаратом з окремими неточностями; вміння давати відповіді без суттєвих помилок на питання; вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми з використанням під час підготовки обмеженого обсягу рекомендованої літератури;

- *64-73 (задовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував задовільне знання основних понять і правових категорій; оперування категоріальним апаратом з неточностями; недостатнє вміння давати відповіді на питання; недостатнє вміння аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; недостатню здатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену використанням під час підготовки незначного обсягу рекомендованої літератури;

- *59 і менше (незадовільно)* – виставляється здобувачеві вищої освіти, який продемонстрував незнання основних понять і правових категорій; нездатність оперування категоріальним апаратом; відсутність вміння давати відповіді на питання; нездатність аналізувати джерела права, правозастосовну практику з певної правової проблеми або життєвої ситуації; нездатність викладати науковий погляд з певного питання чи проблеми, обумовлену невикористанням під час підготовки рекомендованої літератури.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав всебічні та глибокі знання передбаченого робочою програмою матеріалу, законодавства, судової (адміністративної, нотаріальної) практики, рекомендованої робочою програмою курсу, проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав повне знання передбаченого робочою програмою матеріалу, засвоїв основну літературу, рекомендовану робочою програмою курсу, виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного набуття та оновлення в процесі самостійної підготовки до занять.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачеві вищої освіти, який показав знання основного матеріалу в обсязі робочої програми курсу, необхідному для професійної діяльності в сфері права, знайомому з основною літературою, рекомендованою робочою програмою курсу, проте припустився неточностей у відповіді або показав поверхневе знання матеріалу. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що

виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з аналізом положень чинного законодавства, юридичної практики.

Орієнтовний перелік питань до екзамену	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та система українського приватного права. 2. Предмет науки цивільного права. 3. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин, його особливості. 4. Традиції та сучасні погляди на функції цивільного права. 5. Проблеми визначення принципів цивільного права. 6. Договір як регулятор цивільних відносин. 7. Звичай як регулятор цивільних відносин. 8. Основні положення Цивільного кодексу Галичини 1797 р. 9. Правове значення судової практики та роз'яснень вищих судових інстанцій. 10. Рішення Європейського суду з прав людини у системі джерел цивільного права України. 11. Фізична особа - суб'єкт цивільних відносин. 12. Цивільна правосуб'єктність юридичної особи. 13. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права. 14. Цивільна правосуб'єктність держави. 15. Об'єкти цивільних прав та їх види. Питання розширення переліку об'єктів цивільних прав. 16. Об'єкти та суб'єкти речових прав. 17. Обороздатність об'єктів цивільних прав. 18. Гносеологія поняття та ознаки правочину. 19. Поняття та види правочинів. Умови дійсності правочинів. Недійсність правочинів, їх класифікація. 20. Проблеми класифікації правочинів та її співвідношення з класифікацією зобов'язань. 21. Електронні правочини. 22. Недійсність правочину: поняття, ознаки. 23. Нікчемні та оспорювані правочини. 24. Підстави визнання нікчемного правочину дійсним (конвалідація правочину). 25. Загальні та особливі правові наслідки недійсності правочину. 26. Реституція у цивільному праві. 27. Поняття та правова природа строків та термінів у цивільному праві. 28. Проблемні питання визначення та обчислення строків у
---	---

цивільному праві.

29. Проблемні питання застосування позовної давності в цивільному праві.

30. Поняття та види представництва в цивільному праві.

31. Проблеми виникнення договірною представництва.

32. Проблеми виникнення недоговірною представництва.

33. Представництво прав та інтересів юридичної особи: проблемні питання.

34. Проблематика визначення видів права власності. Довірча власність.

35. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором.

36. Проблема визначення місця немайнових прав у системі права.

37. Захист порушених особистих немайнових прав.

38. Питання «цифрових прав» особи та забезпечення цивільно-правового захисту права на персональні дані та права на приватність.

39. Проблемні питання захисту прав та повагу до честі та гідності фізичної особи, права на недоторканність ділової репутації фізичної та юридичної особи.

40. Проблемні питання компенсації моральної шкоди юридичній особі.

41. Компенсація моральної шкоди юридичній особі в практиці Європейського суду з прав людини.

42. Актуальні проблеми створення та припинення юридичної особи.

43. Актуальні проблеми укладення та виконання договорів про передання права власності.

44. Актуальні проблеми укладення та виконання договорів про передання права користування.

45. Актуальні проблеми укладення та виконання договорів про виконання робіт.

46. Актуальні проблеми укладення та виконання договорів про надання послуг.

47. Актуальні проблеми укладення та виконання договорів про надання посередницьких послуг.

48. Актуальні проблеми укладення та виконання договору про надання туристичних послуг.

49. Поняття довірчої власності в цивільному праві України.

50. Форс-мажор в цивільному праві.

51. Поняття та підстави деліктної відповідальності.

52. Особливості звільнення від відповідальності за завдання шкоди.

53. Особливості відшкодування шкоди, завданої органами державної влади.

54. Відповідальність за шкоду, завдану недоліками товарів, робіт.
55. Поняття права інтелектуальної власності та становлення системи правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності.
56. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
57. Об'єкти права інтелектуальної власності.
58. Особисті немайнові права та майнові права на об'єкти права інтелектуальної власності.
59. Актуальні проблеми набуття авторського права на твір.
60. Актуальні проблеми відповідальності за порушення авторських прав.
61. Актуальні проблеми правового захисту інтелектуальної власності.
62. Форми захисту прав інтелектуальної власності.
63. Відповідальність сторін за неналежне виконання чи невиконання авторських договорів.
64. Поняття та ознаки суміжних прав.
65. Поняття промислової власності, об'єкти та види.
66. Актуальні проблеми спадкування в Україні.
67. Право на спадкування. Визначення кола спадкоємців, підстави усунення від спадкування.
68. Об'єкти спадкового правонаступництва.
69. Спадкування за заповітом. Види заповітів.
70. Право на обов'язкову частку у спадщині та його реалізація.
71. Здійснення права на спадкування.
72. Питання заповідального розпорядження стосовно домашніх тварин.
73. Управління спадщиною.
74. Спадкування майнових прав і майнових прав інтелектуальної власності.
75. Спадковий договір.

Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в мережі Інтернеті

Основна література:

1. Бервено С. М. Проблеми договірного права України: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2006. 392 с.
2. Боднар Т. В. Теоретичні проблеми виконання договірних зобов'язань: дис. ... док. юрид. наук: 12.00.03 // Київський національний університет імені Тараса Шевченка / Т. В. Боднар. – Київ, 2005. – 442 с.
3. Боднар Т. В. Виконання договірних зобов'язань у цивільному праві: [монографія] / Т. В. Боднар. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 272 с.
4. Борисова В.І. Цивільне право: підручник: у 2 т./ В.І.Борисова (кер.авт.кол), Л.М. Баранова, Т.І. Бігова та ін.; за ред.. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького – Х.: Право. – 2011.-Т.2. – 816 с.
5. Бородовський С. О. Укладення, зміна та розірвання договору у цивільному

праві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 : / С. О. Бородовський. – Івано-Франківськ, 2005. – 211 с.

6. Васильєва В. А. Проблеми цивільно-правового регулювання відносин з надання посередницьких послуг: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03 / В. А. Васильєва. – К., 2006. – 409 с.

7. Васильєва В. А. Цивільно-правове регулювання діяльності з надання посередницьких послуг: [монографія] / В. А. Васильєва. – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2006. – 345 с.

8. Великанова М.М. Ризики в цивільному праві : монографія. Київ.: Алерта, 2019. 378 с.

9. Відповідальність у приватному праві: монографія / [І. Безклубий, Н. Кузнєцова, Р. Майданик та ін.]; за заг. ред. І. Безклубого. – К.: Грамота, 2014. – 416 с.

10. Волосенко І. В. Ризик у цивільному праві (поняття, природа, види): дис... на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03 / І. В. Волосенко.– К., 2011. – 204 с.

11. Голубєва Н. Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання: монографія / Н. Ю. Голубєва. – О.: Фенікс, 2013. – 642 с.

12. Грамацький Е. М. Договір зберігання у цивільному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Е. М. Грамацький. – К., 2004. – 21 с.

13. Гриняк А. Б. Договірні зобов'язання з виконання робіт у цивільному праві України: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03 / А. Б. Гриняк. – К., 2013. – 494 с.

14. Гриняк А. Б. Теоретичні засади правового регулювання підрядних зобов'язань у цивільному праві України: монографія / А. Б. Гриняк. – К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2013. – 374 с.

15. Гудима М. М. Захист прав споживачів за договором про надання туристичних послуг: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / М. М. Гудима. – К., 2012. – 247 с.

16. Дзера І.О. Санкції у цивільному праві України: проблеми теорії та судової практики: монографія / І.О. Дзера. Київ: ВД «Дакор», 2022. 540 с.

17. Дзера О.В. Вибране. Зірник наукових праць Київська школа цивілістики / О.В. Дзера. – К.: Юрінком Інтер, 2016. – 872 с.

18. Діковська І.А. Міжнародне спадкування у ЄС та Україні: напрями адаптації права України до права ЄС: монографія. Київ: Алерта, 2020. 304 с.

19. Договір як універсальна правова конструкція: монографія / А. П. Гетьман, В. І. Борисова, О. П. Євсєєв та ін.; за ред. А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. – Х.: Право, 2012. – 432 с.

20. Договір як універсальна форма правового регулювання : монографія / за заг. ред. проф. В.А. Васильєвої. – Івано-Франківськ, 2016. – 399 с.

21. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін.: за ред. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.

22. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін.: за ред. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2009.

– 1200 с.

23. Енциклопедія цивільного права / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; відп. ред. Я.М. Шевченко. – К.: Ін Юре, 2009. – 952 с.

24. Загороднюк А. Н. Міжнародний захист авторського права. – К.: –1997. – 152 с.

25. Застосування цивільно-правових норм у цивільному судочинстві України (питання теорії і практики) : монографія Я.М. Романюк. – К.: Ін Юре, 2016. – 536 с. – Бібліогр. с. 494 – 532.

26. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання: монографія / Н.Ю. Голубєва. – О.: Фенікс, 2013. – 642 с.

27. Зозуляк О. І. Реалізація цивільної правосуб'єктності юридичних осіб у договірній формі: монографія / О. І. Зозуляк. – Івано-Франківськ, Нова зоря. – 2012. – 216 с.

28. Іваненко Л. М. Цивільно-правові засоби захисту прав споживачів: монографія / Л. М. Іваненко. – К.: Юмана, 1998. – 224 с.

29. Іваненко Л.М., Язвінська О.М. Захист прав споживачів : підручник / Л.М. Іваненко, О.М. Язвінська. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 496 с.

30. Кізлова О. С. Застава в цивільному праві (питання теорії): монографія / О. С. Кізлова. – Одеса: Фенікс, 2011. – 352 с.

31. Кодифікація приватного (цивільного) права України / За ред. А. Довгерта. – К.: Український центр правничих студій, 2000. – 336 с.

32. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях: хрестоматія з цивільного права України. Т. 1 / Уклад.: Ю. В. Білоусов, І. Р. Калаур, С. Д. Гринько та ін. / За ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. – К: Правова єдність, 2009. – 1136 с.

33. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с.

34. Кот О.О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики». Київ: Правова єдність: Алерта, 2017. - 492 с.

35. Кэрэн Д. Право Европейского Союза: пер. со 2-го англ. изд. / Д. Кэрэн; [пер. с англ. Т. А. Чернова]. – К.: Знання, 2005. – 406 с.

36. Лукасевич-Крутник І.С. Теоретичні засади правового регулювання договірних відносин з надання транспортних послуг у цивільному праві України: монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2019. 474 с.

37. Луць А. В. Свобода договору в цивільному праві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / А. В. Луць. – Львів, 2001. – 166 с.

38. Луць В. В. Строки і терміни у цивільному праві: монографія / В. В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 320 с.

39. Майданик Л.Р. Колективне управління майновими авторськими та суміжними правами за цивільним законодавством України: монографія / Л.Р. Майданик. – К.: Алеута, 2013. – 248 с.

40. Майданик Р.А. Речове право: підручник / Р.А. Майданик. К.: Алерта, 2019. 1102 с.

41. Майданик Р.А. Розвиток приватного права України : монографія. – К.: Алерта, 2016. – 226 с.

42. Мартинюк Ю.В. Захист суб'єктивних цивільних прав учасників договірних відносин: проблеми теорії та практики: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 236 с.
43. Марченко В.М. Нотаріальна діяльність при здійсненні та захисті суб'єктивних цивільних прав: монографія. Х: ФО-П Лисяк Л.С., 2021. 176 с.
44. Міловська Н.В. Договірні зобов'язання із страхування зі страхування у цивільному праві України: проблеми теорії та практики: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2019. 488 с.
45. Музика Л.А. Концепція цивільно-правової політики України: монографія. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2020. 504 с.
46. Нове українське право. Київ: Київський регіональний центр Національної академії правових наук України, 2022. Спецвипуск. Том 1. 242 с.
47. Нове українське право. Київ: Київський регіональний центр Національної академії правових наук України, 2022. Спецвипуск. Том 2. 222 с.
48. Оновлення договірного регулювання приватноправових відносин в Україні: монографія / за заг. ред. А.Б. Гриняка, О.О. Кота, М.Д. Пленюк. Київ: НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 488 с.
49. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: Монографія. Кучеренко І.М.- К.: ДП „Юридичне видавництво „Аста” 2004. – 327 с.
50. Осетинська Г. А. Цивільно-правовий захист прав споживачів за законодавством України: дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.03 / Г. А. Осетинська. – К., 2006. – 220 с.
51. Отраднава, О. О. Недоговірні зобов'язання у цивільному праві України: навч. посібник. / О.О. Отраднава. - К., 2009.- 240 с.
52. Правові позиції Європейського суду з прав людини: О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. Харків: Видавничийбуд-к «Фактор», 2018. 624 с.
53. Правотворчість в Україні: перспективи законодавчого врегулювання: збірник наукових праць / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Н.В. Міловської. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 226 с.
54. Примак В. Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності / В. Д. Примак. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 432 с.
55. Примак В. Д. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. / В. Д. Примак. – К., 2005. – 209 с.
56. Принципи правового регулювання міжнародних приватних договірних зобов'язань: монографія / І.А. Діковська. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 464 с.
57. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. ред. Н.С. Кузнецової. - Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 690 с.
58. Речові права: монографія / Г.Г. Харченко. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 432 с.
59. Світлак І.І. Цивільні правовідносини з надання послуг в умовах цифровізації: монографія. Тернопіль ВПЦ «Університетська думка», 2021. 343 с.

60. Сенюта І.Я. Цивільно-правове регулювання відносин у сфері надання медичної допомоги: питання теорії і практики: монографія / І.Я. Сенюта. – Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2018. – 640 с.

61. Стефанчук М.О. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб та особливості здійснення: монографія / М.О. Стефанчук – Київ: Арттек, 2020. – 479 с.

62. Суб'єкти цивільного права / За загальною редакцією академіка АПрН України Я.М. Шевченко. – Х.: Харків юридичний, 2009. – 632 с.

63. Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / С.О. Сліпченко, О.В. Синегубов, В.А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю.М. Жорнокуя та Л.В. Красицької. – Харків: Право, 2017. – 808 с.

64. Теоретичні засади здійснення і захисту спадкових прав: монографія / Л.В. Козловська. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 448 с.

65. Теоретичні питання інститут представництва в цивільному праві України [Текст]: монограф. / В.В. Цюра; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К.: ФОП Мельник А.А., 2016. – 492 с.

66. Федорченко Н.В. Договірні зобов'язання з надання послуг: проблеми теорії і практики: монографія / Н.В. Федорченко. – К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2015. – 328 с.

67. Фурса С. Я., Фурса Є. І. Спадкове право. Теорія і практика / С. Я. Фурса, Є. І. Фурса. – К.: Атіка. – 2002. – 496 с.

68. Цивільне законодавство України в контексті розвитку європейського приватного права: монографія / Р.О. Стефанчук, Ю.В. Білоусов, Н.Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.]; за заг. ред. Ю.В. Білоусова. – К.: Ред. журн. «Право України», 2013. – 296 с.

69. Цивільне право України: підручник: у 2 т. / [Борисова В. І. (кер. авт. кол.), Баранова Л. М., Жилінкова І. В. та ін.]; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – Т. 2. – 552 с.

70. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: [підручник] / [С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін.]; за заг. ред. С. С. Бичкової. – 3-тє вид., змін. та допов. – К.: Алєрта, 2014. – 496 с.

71. Цивільне право України. Особлива частина [Текст]: підручник / За ред. О. В. Дзєри, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.

72. Цивільний кодекс Галичини. пер. з нім. Мар'яна Мартинюка, Олени Павлишинець. – Івано-Франківськ: Вавилонська бібліотека, 2017. – 272 с.

73. Цивільно-правовий механізм регулювання відносин із надання послуг в Україні: монографія / за заг. ред. Д.О. Крупчана, Ю.О. Заїки. – Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2021. – 293 с.

74. Шимон С.І. Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин: монографія / С.І. Шимон. – К.: Юрінком Інтер, 2014 р. – 664 с.

Нормативно-правові акти:

75. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text. (дата звернення:

15.09.2023)

76. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996. – № 30. – Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення 21.09.2023 р.)

77. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 18.09.2023)

78. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>. (дата звернення: 21.09.2023)

79. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01 липня 2010 р. № 2398-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text>. (дата звернення: 22.09.2023)

80. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>. (дата звернення: 20.09.2023)

81. Про нотаріат: Закон України від 03 вересня 1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>. (дата звернення: 15.09.2023)

82. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>. (дата звернення: 15.09.2023)

83. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 12 жовтня 2022 р.: - К.: ПАЛИВОДА А.В., 2022. – 476 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 18.09.2023)

84. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>. (дата звернення: 18.09.2023)

Додаткова література:

1. Судова практика. https://ips.ligazakon.net/resource/judicial_practice (дата звернення 21.09.2023 р.)

2. Рішення Європейського суду з прав людини. URL: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini> (дата звернення 21.09.2023 р.)

3. Рішення Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/rishennya-konstytuciynogo-sudu-ukrayiny> (дата звернення 21.09.2023 р.)

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.

2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

3. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://portal.rada.gov.ua/>.

4. Офіційний сайт Науково-дослідного інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії правових наук України. URL: <https://ndi.academy>

5. Офіційний сайт Міністерства юстиції України. Напрями діяльності.

Захист інтересів держави в Європейському суді. URL: <https://minjust.gov.ua/ndd>.

6. Офіційний сайт Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/>.

7. Сайт Верховного Суду. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>

8. Сайт Європейського суду з прав людини. URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>

9. Сайт Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>

10. Сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>